

13. Вернике К. Успех Марин Ле Пен угрожает всей Европе [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://inosmi.ru/world/20150224/2270733046.html>. – С. 2–4.
14. 144 обещания: Марин Ле Пен представила свою предвыборную программу [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://inosmi.ru/social/20170205/23866895.html>
15. The French presidential election. Europe's biggest populist danger [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.economist.com/node/21700252/print>
16. «Русский мир» Национального фронта [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.novayagazeta.ru/articles/2014/12/17/62388-russkiy-mir...>
17. Boggini J. Why Putin and Populists Love Each Other Deeply [Electronic resource] / J. Boggini. – Access mode : http://www.huffigtonpost.com/entry/putin-trump-populists_us_585... – С. 2–6.

Kiyanka Iryna. Public Policy and Populism in the XXI Century: the Case of the US and France. The article deals with the problems of populism in the light of public policy and elections in the United States and France. The growth of populism now explain the destruction of the liberal consensus, which began after the Cold War, with increasing tension between democratic majority and liberal constitutionalism – the two main pillars of democratic regimes. Strengthening the role of populism shows the gradual loss of the attractiveness of liberal solutions in the field of politics, economy and culture, especially in the link ideology. World experience shows that the populist movement intensified in periods when the country experienced a turning point in its history. In sharp socio-economic changes particularly when breaking the old principles and new ones have not clearly, the political arena out populist leaders. Based on everyday, direct perception of the world and its problems simplistic notions of cause and effect relationships and social life, according populism offers lightweight, often rebellious ways out of difficult situations.

Key words: populism, public policy, elections, campaign, political ideology, political program.

Киянка Ирина. Публичная политика и популизм в XXI веке: пример США и Франции. В статье рассмотрена проблематика популизма через призму публичной политики и выборов в США и Франции. Рост популизма сейчас объясняют разрушением либерального консенсуса, которое началось после окончания холодной войны, с ростом напряжения между демократическим мажоритаризмом и либеральным конституционализмом – двумя главными основами демократических режимов. Усиление роли популизма свидетельствует о постепенной потере привлекательности либеральных решений в сфере политики, экономики и культуры, а особенно в отрасли идеологии. Мировой опыт свидетельствует, что популистское движение активизировалось в периоды, когда страны переживали переломные этапы своей истории. При резких социально-экономических сдвигах, особенно тогда, когда ломались старые устои, а новые еще не очерчивались четко и ясно, на политическую арену выходили популистские деятели. Основанный на обыденном, непосредственном восприятии окружающего мира и его проблем, упрощенных представлениях о причинно-следственных связях и отношениях общественной жизни, популизм предлагает соответственно облегченные, зачастую бунтарские пути выхода из сложных ситуаций.

Ключевые слова: популизм, публичная политика, выборы, избирательная кампания, политическая идеология, политическая программа.

Стаття надійшла до редколегії
01.03.2017 р.

УДК 528.9+911.3

**Ігор Козак,
Ганна Козак**

Аналіз поселень гміни Чорна від другої половини XVIII століття із застосуванням GIS

Дослідження проведено в актуальних межах гміни Чорна (Czorna), що належить до Бещадського повіту Підкарпатського воєводства (powiat Bieszczadzki, województwo Podkarpackie) (Східна Польща). Представлено динаміку поселень у гміні Чорна від другої половини XVIII ст. Для цього застосовано карти й опубліковано історичні дані, проаналізовані в програмі ArcGIS 10.3. Показано можливості програми ArcGIS. Територію гміни досліджено під кутом зору змін поселень. До аналізу змін структури поселень використано серію карт (у мірілі 1:100 000 із бази «WIG» із 1936 р. та із сервера «WMS» із 1965 та 2014 р.). Схарактеризовано зміни

кількості сіл і чисельності господарств. Досліджено динаміку чисельності греко-католиків, латинників, іудеїв станом на 1785 р., а також українців порівняно з кількістю поляків та євреїв станом на 1939 р. Описано релігійний та національний склад від другої половини XVIII ст. На основі дослідження розміщення поселень із застосуванням просторової статистики (аналіз еліпсів стандартних відхилень, середніх географічних центрів, тесту просторової автокореляції Морана, середнього найближчого сусідства, покрової просторової автокореляції) проаналізовано характер поселень у гміні Чорна. Показано подібну конфігурацію еліпсів стандартних відхилень для греко-католиків-українців у 1785 р. й українців у 1939-му у гміні Чорна. Масштаб і результати таких змін цікаві для подальших досліджень, особливо в аспекті зміни традиційних сільських систем (ТСС), їхньої інфраструктури та культурних надбань.

Ключові слова: динаміка, поселення, ГІС, гміна Чорна.

Постановка наукової проблеми та її значення. Статистичні дані не завжди об'єктивно показували національний та релігійний склад населення і в усій Галичині [9], і на досліджуваній території гміни Чорна.

З огляду на це, вважаємо, що висвітлення даних щодо національного походження, а також віросповідання в межах гміни Чорна актуальне. Важливо це також із погляду сільських культурних ландшафтів. Такі культурні ландшафти зазвичай пов'язані з традиційною сільською системою (ТСС), яка характеризується специфічним зонуванням від центру до периферії [6], і наслідки втрати такої системи потребують докладнішого дослідження.

Аналіз досліджень цієї проблеми. На сьогодні відсутні дослідження динаміки сіл гміни Чорна. Лише показано в загальних рисах специфіку релігійних і національних відносин на польсько-словацько-українському порубіжжі [8], зміну ландшафтів у високих Бещадах [15] та способи тривимірної реконструкції втрачених церков [12].

Аналіз літератури щодо традиційних сільських систем (ТСС) показує, що вони сприяють формуванню характеру природної й культурної спадщини [2]. Культурна спадщина традиційних сільських систем визнана актуальною й розвивається на глобальному рівні в низці міжнародних угод і програм [4; 7; 13], але часто є під загрозою [2]. Роль традиційної сільської системи оцінено для Українських Карпат у контексті стабільного управління лісами [6], а аналіз соціальних і культурних аспектів ТСС є на часі й потребує розроблення нових підходів.

Мета роботи – глибше дослідити питання розміщення поселень у сучасних межах гміни Чорна, у тому числі із залученням давніших матеріалів від 1785 р., архівних матеріалів, геостатистичних методів дослідження, наявних у сучасних пакетах ГІС, а також проаналізувати втрати традиційної сільської системи й показати зміни її національного, релігійного та культурного складників.

Матеріали й методи. Об'єктом дослідження були населені пункти в ландшафті гміни Чорна Бещадського повіту Підкарпатського воєводства (gminy Czorna powiatu Bieszczadzkiego, województwa Podkarpackiego), яка межує з Україною. Дослідження динаміки населених пунктів проводили через нанесення їх розміщення у вигляді пунктів і полігонів на карти станом на 1785, 1939 і 1965 р. у формі відповідних шарів у програмі ArcGIS 10.3 із використанням даних WMS із Геопорталу. Дані для забудови та кількості господарств на час перед Другою світовою війною взято із аркушів Дзвиняч-Горішній (Dzwiniacz Górny), Устрики-Долішні (Ustrzyki Dolne) Військового географічного інституту [11].

Для кожного із зазначених населених пунктів гміни Чорна додано інформацію щодо кількості в них господарств, чисельності жителів за національним і релігійним складом, починаючи від другої половини XVIII ст., а конкретно з 1785 р. [5] та із 1939 р. [9]. До аналізу розміщення поселень у часі застосовано ArcGIS 10.3 [14].

Аналіз еліпсів стандартних відхилень, середніх географічних центрів, тестів просторової автокореляції Морана, середнього найближчого сусідства, покрової просторової автокореляції виконано в програмі ArcMap [14]. Метод еліпсів стандартних відхилень показує напрямок і характеризує розміщення поселень на території гміни. Метод середніх географічних центрів дає змогу виявляти центри в розміщенні населених пунктів. Тест просторової автокореляції Морана дає змогу виявляти кластери в розміщенні поселень. Тест середнього найближчого сусідства вираховує індекс сусідства на основі середньої відстані від кожного об'єкта до найближчого до нього сусіднього об'єкта. Тест покрової просторової автокореляції вимірює автокореляцію для різних відстаней між поселеннями.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Як показують наші розрахунки, що їх провела на основі опублікованих даних З. Будзинська [5], у гміні

Чорна в 1785 р. греко-католики (українці) становили 5555 осіб (87,06 %). Латинники становили 593 особи (9,29 %), та 233 особи іудейського визнання (3,65 %). Варто також зауважити, що до латинників З. Будзинський, крім поляків, також зарахував українців, які щодня розмовляли українською мовою, але ходили до костелу, тому термін латинники в нього некоректний. Коректніше було б назвати римо-католики (поляки) та латинники (українці), як це вже було зроблено [9].

Викладене вище добре ілюструється на прикладі села Соколова Воля (Sokołowa Wola). Якщо в селі в 1785 р., за даними Будзинського [5], було 150 греко-католиків, 15 латинників, 13 іудеїв. А вже в 1939 р., за даними Кубійовича [9], було 570 українців, 50 євреїв і не було жодного поляка. Тобто відсутність поляків у 1939 р. підтверджує неточність даних Будзинського щодо латинників. Однак, незважаючи на це, домінування українців цілком наочне.

Перевагу греко-католиків (1785) та українців (1939) на території гміни Чорна підтверджують такі дані аналізу з 1939 р.: українців було 13 372 особи (89,25 %), поляків 965 осіб (6,44 %), а євреїв 645 осіб (4,31 %). Тобто українців на території гміни Чорна було у 13,9 раза більше, ніж поляків і у 20,7 раза більше, ніж євреїв. Як бачимо, такий стан засвідчує домінування українців перед Другою світовою війною. На другому місці за чисельністю були поляки, на третьому – євреї, на четвертому – німці (їхня кількість була дуже незначна (0,03 %), і тому ми не аналізуємо їх у публікації).

Аналіз еліпсів розміщень (рис. 1) показав, що в 1785 р. еліпс розміщення для греко-католиків (чорний колір) більший і охоплює більшу площу, ніж для латинників (темно-сірий колір). Це свідчить про натуральне більш рівномірне розміщення греко-католиків у межах гміни Чорна. Еліпс розміщення греко-католиків показує більш східне їх розміщення порівняно з еліпсом для латинників та іудеїв (євреїв – за Будзинським).

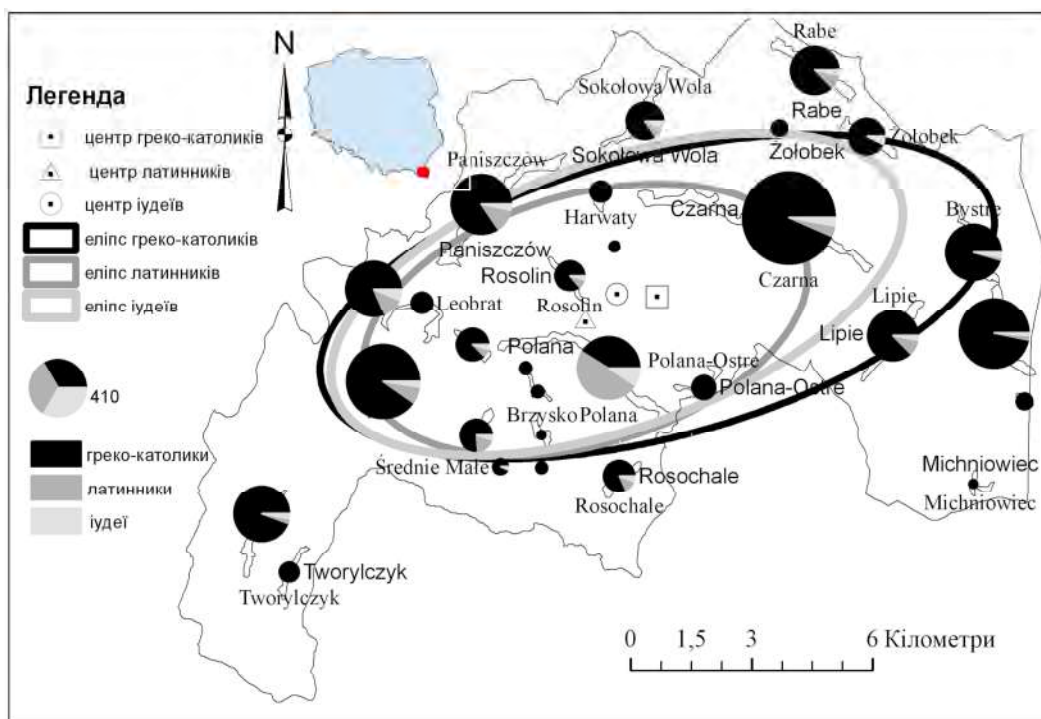

Рис. 1. Аналіз розміщення релігійного складу гміни в 1785 р. [5]

Середній центр латинників (трикутник із крапкою) розміщений на рис. 1 майже на 2,1 км далі на південний захід, а іудеїв (коло з крапкою) на 1,1 км на захід від середнього центру греко-католиків (квадрат із крапкою).

У 1939 р. (рис. 2) еліпс розміщення для українців (чорний колір) порівняно з еліпсом розміщення греко-католиків від 1785 р. (рис. 1) майже не змінився, що підтверджує стабільність і тривалість їхнього розселення на території гміни Чорна. А еліпс розміщення для поляків у 1939 р. (темно-сірий колір) менший порівняно з еліпсом українців (чорний колір), як це видно на рис. 2. Переміщення середнього пункту для поляків (темно-сірий трикутник) більше ніж на 3,2 км на південь

порівняно з українцями (квадрат) підтверджує нерівномірний і більш динамічний характер у розселенні поляків. Еліпс для євреїв (ясно-сірий колір) перемістився у північно-східному напрямку, а середній їх центр (коло із плюсом у середині) змістився на 1,1 км на північний схід.

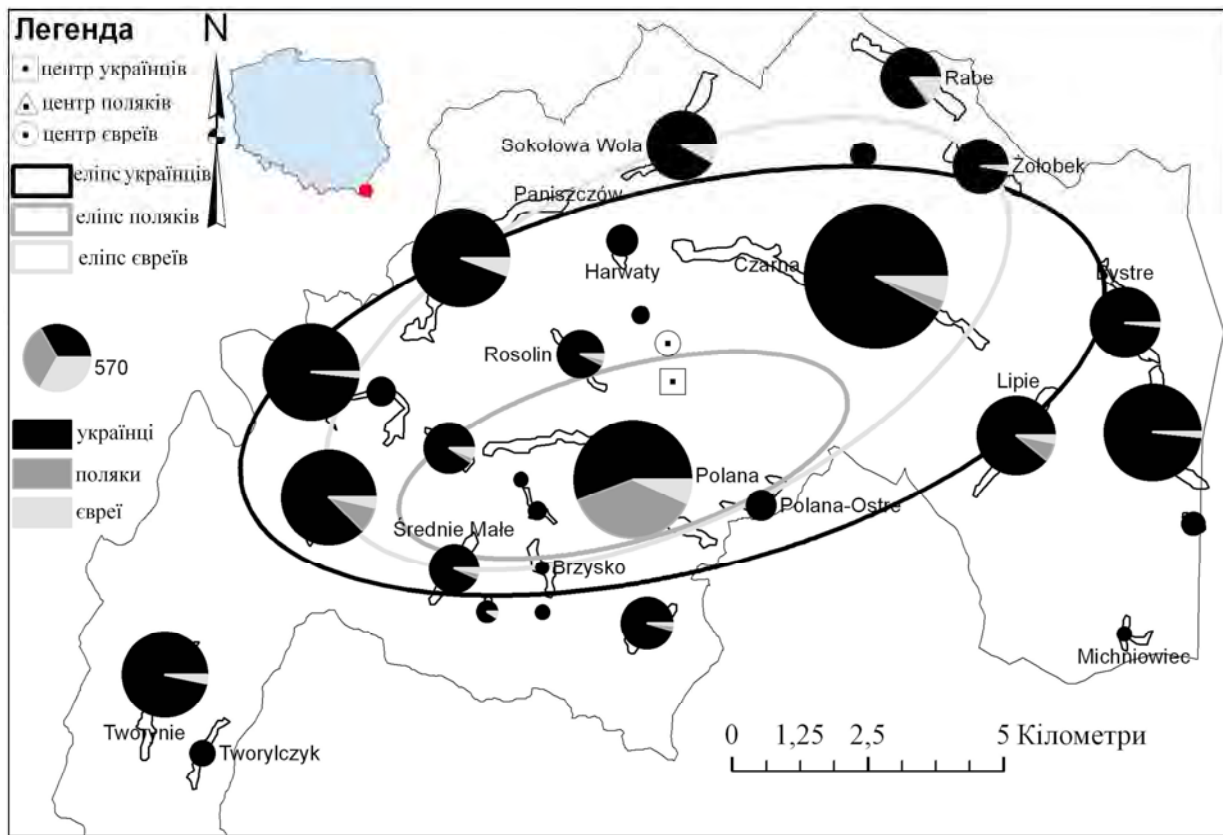

Рис. 2. Аналіз розміщення національного складу гміни в 1939 р. [9]

Проведений аналіз отриманих результатів тесту Морана не виявив кластеризації в розміщенні досліджуваних релігійних громад і національного складу в 1785-му та 1939 рр. У той час як вирахований індекс найближчого сусідства показав високе значення параметра $z = 5,36$, який указує на існування із ймовірністю менш ніж 1 %, що розміщення поселень може бути результатом випадкової змінної. Індекс найближчого сусіда дорівнює 1,52, тобто більший за 1, що вказує на тенденцію до дисперсії в розміщенні поселень у межах гміни Чорна. Покрокова автокореляція за відстанню показала, що пікові z -оцінки, які означають відстані, на яких просторові процеси найбільш виражені, виявилися значущими для поляків і євреїв. Для них параметр z розміщений у межах від мінус 1,65 до мінус 1,96 для відстаней 3000 м. Це свідчить про більшу скупченість поляків та євреїв і вищу автокореляцію на менших відстанях між поселеннями. При збільшенні відстані до 6000 м значення параметра z змінюються до нуля, що підтверджує відсутність кореляції.

Аналізуючи статистично кількісні дані за 1785-й та 1939 рр. можна помітити додатний коефіцієнт ексцесу. Для греко-католиків та іудеїв із 1785 р., а також для українців та євреїв із 1939-го показники ексцесу виявилися досить взаємно близькими (різниця в межах 1 %). Лише для латинників із 1785 р., а також для поляків із 1939-го спостерігалось значне (у 3–5 разів) збільшення показників, що слугує підтвердженням їх більш нерівномірного розподілу. Аналогічна тенденція щодо додатного коефіцієнта асиметрії. Для латинників із 1785 р., а також для поляків із 1939-го спостерігалися значні (у 4–5 разів) вищі показники асиметрії; це свідчить про те, що більшість їх даних розміщена нижче від середнього показника для території гміни.

Порівняння даних 1939-го з даними 1965 р. показало різке зменшення кількості господарств від 1847 до 405 (рис. 3). Збільшився коефіцієнт ексцесу й коефіцієнт асиметрії, що підтверджує посилення нерівномірності поселень на території гміни.

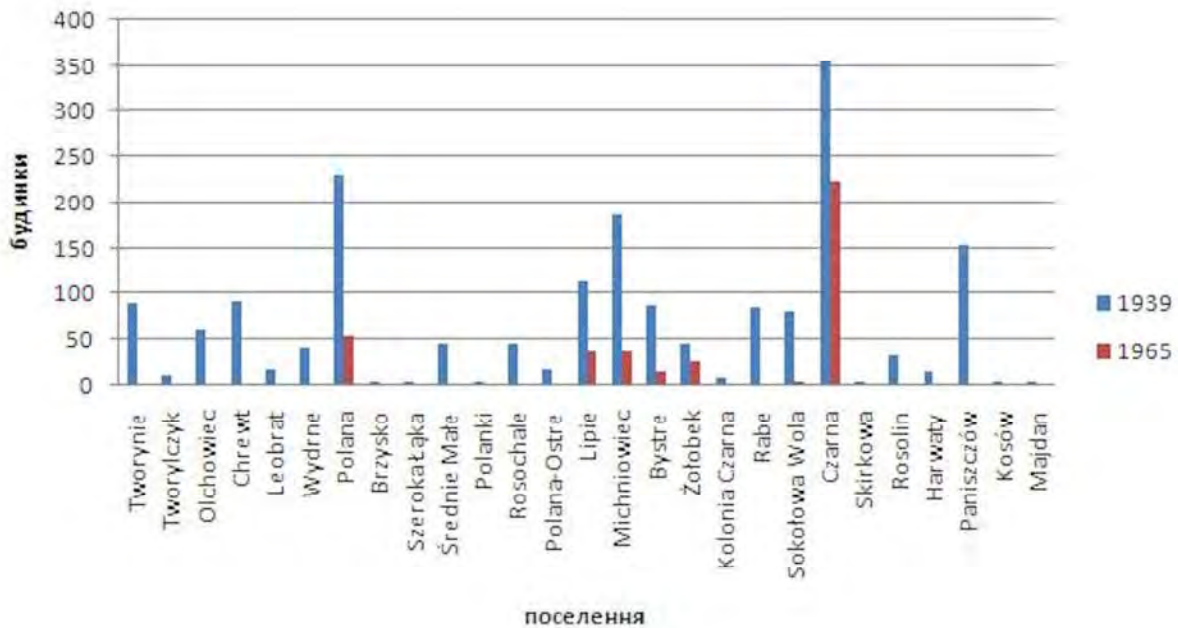

Рис. 3. Чисельність господарств у поселеннях гміни в 1939-му і 1965 рр.

Територія гміни Чорна була густо заселена. У 1785 р. на 1 км² припадало 34,56 особи, у 1939-му – 81,15 особи, а в 2012 р., за даними Головного статистичного управління Польщі, – лише 13,28 особи. У гміні проживало у 2012 р. 2452 особи (майже всі поляки). У 1939 р. було 14 982 особи, серед яких – 13 372 українці. Відразу після виселення українців не стало на досліджуваній території разом із цілими селами, у яких вони домінували. Загалом, на території гміни руйнувань зазнало 22 поселення із 27, порахованих разом із присілками за картою [11]. Порівнюючи актуальний стан із передвоєнним, бачимо, що в гміні Чорна втрачено традиційні сільські системи з багатими культурними та господарсько-економічними традиціями.

Використовувана перед Другою світовою війною традиційна практика землекористування (двопільна ротаційна система, поєднання обробітку ґрунту й продукції тваринництва в одному господарстві, застосування сівозмін; застосування механічних пристроїв до обробітку землі та для боротьби з бур'янами, захист ґрунту від ерозії за допомогою спеціальних методів оранки) залежала повністю від наявності місцевих природних джерел і утримувалася на екологічно збалансованих відносинах із навколишнім середовищем та з мінімальним використанням ресурсів і енергії із-за меж регіону [1]. Сільська поселенська життєдіяльність відображала просторово-часову форму організації життя людей. Їй була притаманна традиційність у забудові сіл, особливостях дерев'яної архітектури, розташуванні та структурі сільськогосподарських угідь. Сільський спосіб життя лежав в основі етнографічної самотності.

Після Другої світової війни територію гміни було обезлюднено, площа забудови, ріллі, пасовищ і сінокосів зменшилася. Структура земельних і лісових угідь різко змінилася. Уже від 1951 р. здійснюються спроби заселення цих територій сезонними працівниками [10]. Господарська діяльність не завжди відповідала традиційним системам господарювання [10]. Усі ці зміни призвели до зниження різноманітності структурних елементів, таких як живоплоти й сади, окремі дерева в різних зонах традиційної сільської системи. На сьогодні слабким є локальне використання природних ресурсів, традиційних практик землекористування. Як показав аналіз SWOT (сильних і слабких сторін, шансів і загроз), для гміни на сьогодні несприятливими факторами для розвитку є незначний доступ до історичних документів, відсутність традицій і глибокого коріння, приїждже населення, відсутність доступу до активних релігійних об'єктів, окрім римо-католицьких, непристосованість архітектурних форм до ландшафтних умов і ін.

Дивним виявилось переіменування назв сіл, у яких етимологія була українською. Швидкими темпами колонізація українських назв поселень відбувалася після війни. Навіть був оголошений конкурс на нові назви [10]. Незрозуміла, наприклад, заміна назви із Жолобок (назва походила від

укр. *жолоб*) на Жлобек, чи Рябе на Раб'є і т. д. Майже всі назви в гміні – це назви українські, часто діалектні, не літературні [10].

На сьогодні на території гміни розірвано зв'язок між поколіннями. Утрачено цілі села, що були ядром традиційних сільських систем (ТСС) разом із церквами та каплицями в центрі, придорожними й міжпольними хрестами, традиційними господарствами, будинками «Просвіти» і т. д. Бойківські українські церкви – унікальні пам'ятки народної дерев'яної архітектури, що зберегли в основі давньоруські традиції й давно ввійшли в український та загальноєвропейський культурно-мистецький фонд. Для українців вони завжди є охоронцями їхніх культурних цінностей. Церкви просторово вписані в ландшафт і гармонійно доповнюють його. А самі типи поселення – ланцюговий і одновуличний, у яких житлові та господарські приміщення будувалися під одним дахом, відображають етнографічні особливості розселення бойків та їхній спосіб життя [1].

Навіть ті села, що в останні десятиліття в гміні частково відбудовані, не до кінця виконують на сьогодні традиційну роль сільських систем. А тим більше, не можуть її виконати згадані на інтернетній сторінці гміни села, що мали у 2012 р. по 1 будинку – Хревт, Панищів, Середнє Мале (Chrewt, Paniszczów, Srednie Male), які в 1939 р. мали, відповідно, 92, 153, 47 будинків; 2 будинки – Вільховець (Olchowiec), який у 1939 р. мав 62 будинки; 3 будинки – Видрне (Wydrne), яке в 1939 р. мало 41 будинок. Адже знищені ТСС мали традиційну просторову структуру з відповідними зонами землекористування. Вони задовольняли різні потреби людей. Дослідження показує, що відсутність такої системи негативно впливає на соціально-культурні аспекти сталого господарювання досліджуваного регіону. Після Другої світової війни цей регіон набрав переважно лісового характеру. Землю майже не використовували під ріллю чи сінокоси, а повертали до лісових угідь унаслідок природної сукцесії [3]. Для повноцінного розвитку туризму, крім дидактичних, природничих стежок, велосипедних доріжок, готелів чи паркінгів сучасні туристи потребують також об'єктивної історичної інформації про втрачені традиційні сільські системи (ТСС).

З погляду Європейської ландшафтної конвенції [7] – це втрата соціально-культурних цінностей на місцевому й регіональному рівнях. Адже саме Конвенція визначає ландшафт як зону чи територію сприйняття місцевими жителями або відвідувачами, де візуальні ознаки й символи ландшафту – результат дії природних, культурних факторів, історичних нашарувань упродовж довгого часу. Найважливіші в ній – це ідентичність та традиція і матеріальна культура людини в ландшафті [7]. А їх втрата на території гміни Чорна не могла не призвести до деградації ландшафту, який, у нашому розумінні, утворює єдине ціле, де природні й культурні компоненти тісно взаємопов'язані.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Аналіз змін у характері розселення у гміні Чорна підтверджує домінування греко-католиків (87,06 % у 1785 р.) та українців (89,25 % у 1939-му). Аналіз еліпсів розміщень і середніх центрів для греко-католиків-українців у 1785 р. і для українців у 1939-му показав стале й рівномірне їх розміщення в межах гміни Чорна.

Підсумовуючи, варто зазначити, що після 1947 р. зменшилася кількість господарств, змінилися структура ландшафту, характер традиційного ведення господарства, традиційна сільська система, яка формувалася тут століттями.

Проаналізовані зміни типові для польсько-українського прикордоння. Масштаб і наслідки таких змін цікаві для подальших досліджень, особливо з погляду традиційної сільської системи та її культурних надбань.

Джерела та література

1. Утриско М. Етнографічні дослідження Бойківщини між двома війнами / Мирон Утриско // ЛБ (Е). – 1984. – Ч 2/40 (51).
2. Agnoletti M. The Conservation of Cultural Landscapes / M. Agnoletti. – 2006. – (CAB International).
3. Ambrozy S. Kierunki sukcesji zbiorowisk roślinnych z olszą szarą *Alnus incana* (L) Moench na gruntach porolnych w Bieszczadach Zachodnich / S. Ambrozy, S. Wika // Prace instytutu badawczego leśnictwa. – 1998. – Ser. A. – Nr 855. – S. 104–142.
4. Antrop M. Why landscapes of the past are important for the future / M. Antrop // Landscape Urban Plann. – 2005. – № 70. – S. 21–34.
5. Budzyński Z. Ludność pogranicza Polsko-Ruskiego w drugiej Polowie 18 wieku / Z. Budzyński. – Przemysł ; Rzeszów, 1993.

6. Elbakidze M. Implementing sustainable forest management in Ukraine's Carpathian mountains: the role of traditional village systems / M. Elbakidze, P. Angelstam // *Forest Ecology and Management*. – 2007. – № 249/1. – S. 28–38.
7. European Landscape Convention // *European Treaty, Council of Europe*. – 2000. – № 176.
8. Holly G. Stosunki wyznaniowe i narodowościowe na pograniczu polsko-słowacko-ukraińskim / G. Holly // *Roczniki Bieszczadzkie*. – 2014. – № 15. – S. 179–207.
9. Kubijovyč V. Ethnic groups of the South-Western Ukraine (Galyčyna-Galicia) 1.1.1939 / V. Kubijovyč. – München : Logos, 1983.
10. Luboński P. Przewodnik Bieszczady / P. Luboński // *Bosh*. – 2015.
11. Skorowidz Map. 1:100 000 [Electronic resource]. – Access mode : <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=WIG100>
12. Stępień A. Trójwymiarowa rekonstrukcja obiektu architektoniczno-krajobrazowego na przykładzie nieistniejącej cerkwi w Bieniowej (Bieszczady Zachodnie) / A. Stępień, I. Kozak, H. Kozak // *Roczniki Bieszczadzkie*. – 2011. – № 19. – S. 379–387.
13. UNESCO, Evaluations of cultural properties. International Council on Monuments and Sites (ICO-MOS) // UNESCO, WHC-99/CONF.209/INF.7. Marrakesh, Morocco. – 1999.
14. Urbański J. GIS w badaniach przyrodniczych / J. Urbański. – Gdańsk : Wyd-wo Un-tu Gdańskiego, 2010.
15. Wolski J. Transformations of the high Bieszczady Mountains rural landscape during the last 150 years / J. Wolski. – Warszawa : IGiPZ PAN im. S. Leszczyckiego, 2007.

Kozak Ihor, Kozak Hanna. Analysis of Settlements of Czorna Commune since 2nd Half of 18th Century Using GIS. The study was conducted within the actual area of Czorna (pol. Czarna) commune in Bieszczady district, Podkarpackie voivodeship in Eastern Poland. The dynamics of settlements in Czorna commune from the 2nd half of the 18th century was discussed. Maps and historical data were analyzed in the ArcGIS 10.3 program. In the study there were presented possibilities of applying the ArcGIS for Desktop 10.3 program. We analyzed the Czorna commune in terms of the changes of settlements and used maps for the analysis of changes in its structure. The first of these was the historical map, namely the tactical map of “WIG” in scale 1:100 000 from 1936. Next we analyzed maps from 1965 and 2014, which were prepared applying the “WMS” server. The changes in the number of villages and households were presented. Population dynamics for Greek-catholics, “Latynnykys” and Jews for the year 1785 and Ukrainians in comparison with the number of Poles and Jews for the year 1939 were shown. Ethnic and religious composition from the 2nd half of the 18th century was evaluated. Based on the study of spatial placement of settlements with the use of Spatial Statistics (Spatial Autocorrelation Global Moran's test, Standard Deviational Ellipse, Mean Centre, Average Nearest Neighbor Distance and Incremental Spatial Autocorrelation) the character of settlements distribution in Czorna commune was presented. There was confirmed a similar configuration of Standard Deviation Ellipse for Greek-catholic-Ukrainians in 1785 and Ukrainians in 1939 in Czorna commune. The scale and results of such changes are interesting for future research, mainly in terms of the change of traditional village system infrastructure and culture.

Key words: dynamics, village, GIS, Czorna commune.

Козак Игорь, Козак Анна. Анализ селений гмины Чорна со второй половины XVIII века с использованием ГИС. Исследование проведено в актуальных пределах гмины Чорна в Подкарпатском воеводстве (Восточная Польша). Представлена динамика селений гмины Чорна со второй половины XVIII века. Для этого использованы карты и опубликованы исторические данные, которые проанализировано в программе ArcGIS 10.3. Показаны возможности программы ArcGIS. Территория района исследована в аспекте изменения селений. При анализе структуры селений использована серия карт (из базы «WIG» в масштабе 1:100 000 для 1936 г. и з сервера «WMS» для 1965-го и 2014 г.). Показано изменение количества сел, численности хозяйств. Проанализирована динамика численности греко-католиков, латинников, евреев в 1785 г., а также украинцев по сравнению с численностью поляков и евреев в 1939-м. Охарактеризирован национальный и религиозный состав населения со второй половины XVIII века. На основе исследования пространственного размещения поселений с применением статистического анализа (тест Морана, эллипсов отклонений, средних центров тяжести, среднего близкого соседства, пошаговой пространственной автокорреляции) показан характер селений в пределах гмины Чорна в Польше. Показано подобную конфигурацию эллипсов стандартных отклонений для греко-католиков-украинцев в 1785-м и украинцев в 1939 г. в границах гмины Чорна. Масштаб и результаты таких изменений являются интересными для дальнейших исследований, особенно в аспекте изменений традиционных сельских систем (ТСС), их инфраструктуры и культурных достижений.

Ключевые слова: динамика, селения, ГИС, гмина Чорна.

Стаття надійшла до редколегії
21.11.2016 р.